
Mo Afrika Borwa, Letšatši la Poelano ka la 16
Manthole ke letšatši la boikhutšo la bohle.

Puku ye e bolela ka Letšatši la Poelano.

O ile go kwa ka histori ya lona le go re ke ka lebaka
la eng e le letšatši le bohlokwa.

Rakgolo o bogetše thelebišene ka gae. Go bolelwa ka Letšatši la Poelano.

“Rakgolo, *uMkhonto we Sizwe* (MK) ke eng? Le gona poelano ke eng?” Puseletso a botšiša.

“O botšiša dipotšišo tše dintši ka nako e tee. Bjale theeletša ke go rute!” Rakgolo a realo.

MK e be e le mašole a *African National Congress (ANC)*. Ba be ba lwantšha mmušo wa kgethologanyo ya merafe. Kgethologanyo e be e kgetholla batho ba baso," Rakgolo a hlaloša.

Lehono batho ba thabile ka lebaka la go re ke letšatši la tshwarelano le poelano," a realo.

“Na o sa gopola ge o be o sa boledišane le Dikeledi beke ka moka?” Rakgolo a botšiša.

Puseletso a dumela ka hlogo.

“Ga nnyane, ga nnyane le ile la boelana la ba bagwera gape akere?” Puseletso a dumela ka hlogo gape.

“Seo se laetša tshwarelano le poelano,” Rakgolo a realo a myemyela.

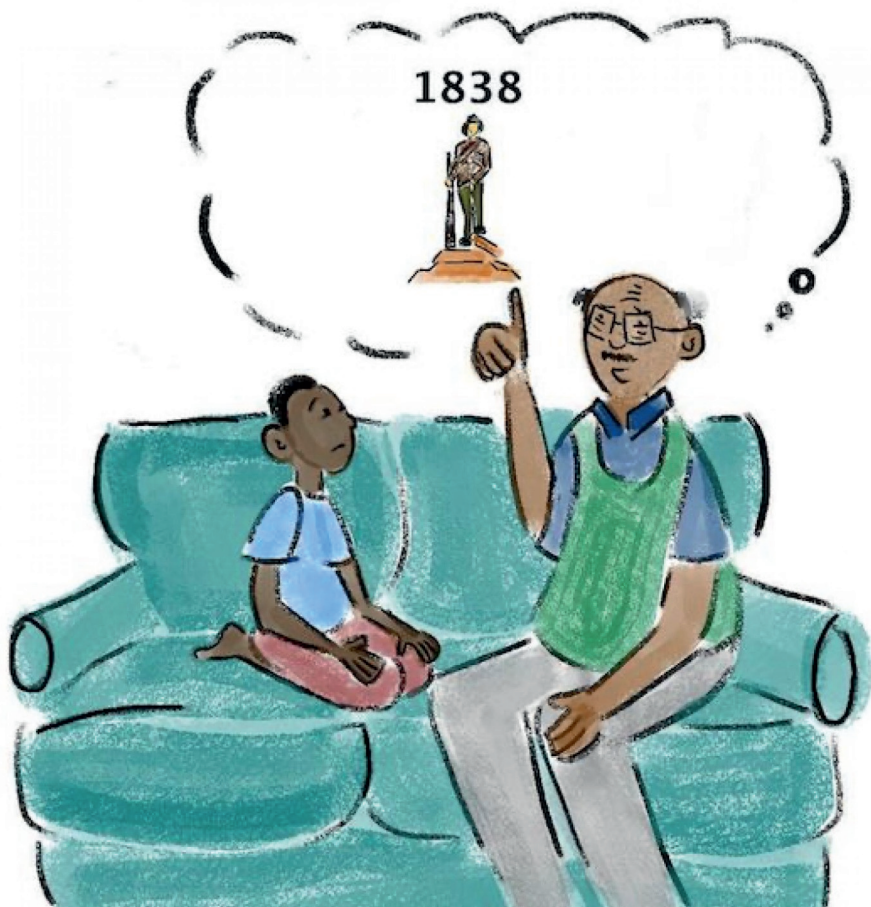
“Letšatši la 16 Manthole ke letšatši la tshwarelano le poelano,” Rakgolo a tšwela pele.

“Letšatši le, le na le hisitori ye telele. Ditaba tša gona di thoma ka ntwaga yeo e ilego ya diragala bogologolo ka la 16 Manthole 1838.”

“Ka letšatši leo mo historing, madira a Kgoši Dingane wa Mozulu le Mavoortrekere, ba ile ba lwa ntwaga ye kgolo kgauswi le noka ya Ncome.”

“Na go ile gwa fenya mang?” gwa botšiša Puseletso.

Rakgolo a araba, “Mavoortreker ba ile ba fenyā. E šetše e le nako ye telele bjale ba keteka phenyo ye, ka letšatši la 16 Manthole. Lona ba le bitša Letšatši la Maikano.

Ka gona, ka 1962 ka la 16 Manthole, uMkhonto we Sizwe o ile wa hlongwa.

E be e le mašole a ANC ao a bego a ikemišeditše go lwantšha mmušo wa kgethologanyo.

“Rakgolo, na ke eng seo se hlohleeditšego *uMkhonto we Sizwe* go lwa morago ga mengwaga ye mentši ya kgethologanyo?” Puseletso a botšiša.

“Go bile le mabaka a mmalwa. Lebaka le legolo e bile seo se diragetšego kua mogwantong wa go ba kgahlanong le ditompase (dipukwana tša boitsebišo).” Rakgolo a realo.

“Na Tompase ke eng?” gwa botšiša Puseletso.

Rakgolo a araba, "Tompase ke pukwana ya boitsebišo ya kgalekgale. Bathobaso ka moka ba be ba gapeletšwa go rwala pukwana ye ka mehla."

"Ka ngwaga wa 1960, ka letšatši la mogwanto wa khutšo wa go ba kgahlanong le go rwala dipukwana tša boitsebišo, maphodisa a ile a hlasela bagwanti. Maphodisa a nako yeo ya kgethologanyo a ile a bolaya le go gobatša batho kua Sharpeville, go la Gauteng."

“Diphapano tša bogologolo di arogantše bathobaso le ba bašweu,” Rakgolo a realo a bile a buša moya.

“Segwera se ka agwa feela moo go nago le nnete. Seo se diragetšego magareng ga bathobaso le ba bašweu ka lebaka la kgethologanyo se swanetše go tsebega,” a realo.

“Ekaba go bonolo go swarelana morago ga dintwa tše di kaaka?” gwa botšiša Puseletso.

“Aowa! Ga go bonolo. Efela gore re tšwele pele, tshwarelano le poelano di bohlokwa magareng ga batho,” rakgolo a araba.

“Poelano ga e tle ka potlako. Poelano e tšea nako ye telele,” a tlaleletša.

“Ge yo mongwe a dirile phošo, o swanetše go bolela nnete, gomme a kgopele tshwarelo go motho yo a mo diretšego phošo. Ke moka, ba ka thoma go lokiša segwera sa bona,” rakgolo a hlaloša.

“O be o theeditše gabotse. A re bogele se o ratago go se bogela mo thelebišeneng!” Rakgolo a myemyela.

—Dipotšišo

1. Na Letšatši la Poelano le ketekwa neng?
Gobaneng e le letšatši la bohle la boikhutšo?
2. Na *uMkhonto we Sizwe* ke eng?
3. Na Mavoortrekere ke bomang?
4. Na kgethologanyo ya merafe ke eng?
5. Hlaloša ka mantšu a gago gore 'poelano' e ra goreng.
6. Na batho ba ka hwetša poelano bjang?

—Dipuku tšeo di lego mo tlhahlamanong ye

- Letšatši la Poelano
- Letšatši la Tokologo
- Letšatši la Bohwa
- Letšatši la Ditokelo tša Botho
- Letšatši la Basadi
- Letšatši la Bašomi
- Letšatši la Bafsa

Kanegelo ye e hlamilwe le go ngwalwa ka
Setswana, e le karolo ya projeke ya Zenex Ulwazi
Lwethu ya 2020 ya dipuku tša go bala.